

Orman Köylüsü ve Yaylacıların Sosyo Ekonomik ve Sosyo Kültürel Yapısı ile Çatışmaların İncelenmesi (Giresun ve Manisa Yöresi Örneği)

Ali DURKAYA¹, Sinan KAPTAN^{1*}, Birsen DURKAYA¹, Gökhan ÖNAL¹, Samet ERDOĞMUŞ¹

¹ Bartın Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, 74100, BARTIN

Öz

İki farklı yöre ve iki katmana yönelik olarak yapılan bu çalışmada, Giresun Espiye’de 8 orman köyünde 387 adet, 20 yayla köyünde 142 adet ve Manisa Demirci’de 2 orman köyünde 254 adet ve 4 yayla köyünde 162 adet olmak üzere anket çalışması uygulanmıştır. Anket çalışması ile yerel halkı tanıtıcı bilgilerin toplanması yanında, çatışmanın varlığı, varsa boyutu, suç bilinci ve köylünün muhtemel çatışma konularındaki anlayışları ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Anket sonuçları frekans tabloları halinde düzenlenerek karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Sonuçlar, yöreler ve katmanlar arasında bazı farklılıkların bulunduğunu ortaya koymaktadır. Yöresel olarak, orman köylülerinin sosyokültürel ve sosyoekonomik yapısı ve orman işletmesi ile olan ilişkilerde farklılıklar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giresun, Manisa, orman köylüsü, sosyoekonomik durum, çatışma.

Socio Economic and Socio Cultural State of Forest Villages and Highland Settlements and Conflicts (Example of Giresun and Manisa Region)

Abstract

In our study for two different regions and two strata, a survey study was conducted in Giresun Espiye with 387 questionnaires in 8 forest villages, 142 questionnaires in 20 highland villages, 254 questionnaires in 2 forest villages in Manisa Demirci and 162 questionnaires in 4 highland villages. With the questionnaire survey, firstly, attempts were made to determine of the gathering of information about the local people, the presence of the conflicts, the size of the conflicts, the crime consciousness and the perceptions and thoughts of the villagers about possible conflicts. Survey results are presented in frequency tables and presented comparatively. The results show that there are some differences between regions and strata. Locally, there are differences in relation to forest ecosystem, other forest villagers and forest enterprise.

Keywords: Giresun, Manisa, forest villagers, socioeconomic state, conflict.

1. Giriş

Türkiye uluslararası sözleşmelerin getirdiği yükümlülükler ve ulusal değerlendirmeler neticesinde ülke ormanlarının planlanmasında “Ekosistem tabanlı fonksiyonel planlama” adı verilen bir sisteme geçmiştir. Sistem esasen entegre bir ekosistem planlama yaklaşımıdır.

Rio Zirvesi ve bu zirvede imzaya açılan belgeler, yeni dönemin ormancılığını tanımlamış, alınan kararların uygulanma araçları olarak dünyanın değişik bölgelerinde toplam 9 adet bölgesel süreç başlatılmıştır. Bölgesel süreçlerin ilk görevi “Sürdürülebilir Orman Yönetimi (SOY)” kavramını benimsemek ve bu kavramın kriter ve göstergelerini bölgesel düzeyde belirlemektir. Ülkemizin de taraf olduğu uluslararası süreçler sosyo-ekonomik işlev ve şartların sürdürülmesini de SOY kriterleri arasında saymaktadır. Bu yüzden insan-ekosistem ve insan-orman idaresi ilişkilerini içeren çalışmalara da gereksinim doğmuştur.

Türkiye orman alanlarının neredeyse tamamı devletin sahipliği ve tasarrufu altındadır. Yani ormanlar tüm Türkiye Cumhuriyeti halkının ortak malıdır. Bu yüzden ormanlar özel faydayı değil, sosyal faydayı en üst düzeye çıkarmak için işletilmektedir. Bu kavram, “orman ekosistemlerinin varlık, doğal denge ve kapasitelerine kalıcı zararlar vermeksizin, tüm toplumun orman ekosistemlerinden olan talep ve beklentilerine mevcut koşulların elverdiği en yüksek oranda cevap verebilmek” olarak tanımlanabilir.

Bir ormanın planlanabilmesi ve işletilebilmesi için öncelikli olarak orman ekosistemiyle etkileşimde olan iç ve dış faktörlerin bilinmesi ve bu faktörlerin planlama yapılırken göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu faktörlerin en önemlilerinden biri “insan faktörü” olarak adlandırılabilir. Bütün doğal kaynaklara erişimde söz konusu olduğu gibi, orman ekosistemi ile direkt veya dolaylı ilişkide bulunan kişi, grup veya organizasyonlar arasında da çatışma olarak adlandırılan görüş ayrılıkları veya anlaşmazlıklar bulunmaktadır. Bazen bu çatışmalar orman kaynakları ve orman işletmeciliği üzerinde oldukça önemli olumsuzluklara neden olabilmektedir. Bu nedenle, sadece orman ekosistemiyle ilgili kişi ve gruplar hakkında tanıtıcı bazı bilgilerin sağlanması yeterli olmamakta, ormanların sürdürülebilir yönetimi için çatışma analizi ve çatışma yönetimi bir önkoşul olarak önümüze çıkmaktadır.

Değişik tanımları da yapılmakla birlikte çatışma kısaca, şiddet olup olmadığına bakılmaksızın karşıt güçler arasındaki herhangi bir ilişki, olarak tanımlanabilir (Deloges and Gauthier, 1997). FAO’ya göre (2000) doğal kaynak çatışmaları, doğal kaynaklara erişim, kaynakların kontrolü ve kullanımı konularındaki fikir ayrılıkları ve çatışmalardır. Çatışmada her grup, karşı grupla çelişerek, taviz vermeksizin, hatta diğerlerini ezmek pahasına kendi isteklerini tam olarak yerine getirmek istemektedir. Kaynak çatışmaları bazen şiddet, kaynak tahribi, geçim kaynaklarının yok edilmesi ve toplulukların yerinden edilmesi gibi sert sonuçlar doğurabilmektedir (Castro and Nielsen, 2001). İlk insanların bir arada yaşamaya başlamalarından itibaren çatışmalar var olmuş ve halen süregelmektedir (Pendzich et al., 1994). Bu sebeple doğal kaynak yönetimindeki çatışmalar, normaldir, kaçınılmazdır ve artık günlük sosyal yaşamın bir parçası halini almıştır (Hellstrom, 2001). Çatışma her toplulukta farklı derecelerde de olsa mevcuttur ama genellikle yaygın kanaat çatışmaların yönetilebilir ve çözülebilir olduğu yönündedir.

Türkiye’de 7.344 orman içi ve 13.377 orman kenarı olmak üzere toplam 20.721 orman köyü bulunmaktadır. Orman köyü; orman içi ve ormana bitişik köy, orman köylüsü ise; orman köyü nüfusuna kayıtlı olup, sürekli olarak bu köylerde oturan halk, olarak tanımlanmaktadır. Hukuksal tanımda “orman köyü/köylüsü” için belirleyici olan özellik, yerseldir ve özel olarak da “orman” sayılan arazi ile uzaklık ilişkisidir. Bu tanımlarda kültürel, toplumsal ve ekonomik bir ölçüt yoktur (Günşen, 2006).

Orman içi ve kenarını yerleşim yeri olarak kullanan orman köylüsüyle, ormanlar organik olarak bağlıdır ve bu durum orman kaynaklarının planlanmasında ve işletilmesinde dikkate alınması gereken unsurların başında gelmektedir. Türkiye’de orman köyleri incelendiği zaman; büyük bir kısmının kentlerden uzak, dağlık ve ormanlık alanlarda kurulmuş olduğu; sağlık, eğitim, iletişim ve ulaşım gibi hizmetlerden yeterince yararlanamadıkları görülmektedir. Orman köylerinde geleneksel olarak yapılan tarım ve hayvancılıktan kazanılan sınırlı gelir nedeniyle ortaya çıkan kaçınılmaz sonuç fakirliktir (Solmaz, 2007).

Orman içi veya yanı köylerde hayat süren orman köylüsü ormana etki eden en önemli aktörlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Sosyo-ekonomik olarak ormana muhtaç olan orman köylüsü, barınma ihtiyacını karşılamak için ormandan, beslenme ihtiyacını karşılamak için tarla açıp tarım yapmak suretiyle ormandan, hayvanlarını otlatmak için yine ormandan ve yine daha birçok ihtiyacı için ormanlardan yararlanmaktadır.

Türkiye’de orman kaynakları bağlamında çeşitli çatışma biçimlerine rastlanmakla beraber (Barlı et al., 2006), en

fazla etkiye sahip çatışma tipi orman köylüsü-orman idaresi arasında yaşanan çatışmalar olmaktadır. Orman içerisindeki veya bitişiğindeki köyler Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulmadan ve teknik ormancılık uygulanmaya başlanmadan daha önceki tarihlerden itibaren yerlerindedir. Orman köylüsü olarak tanımlanan yerli insanlar, geliştirdikleri yerel kültür ve alışkanlıkların doğrultusunda geçmişten günümüze orman kaynaklarıyla iç içe yaşamışlar ve bu kaynaklardan geçimleri için faydalanmışlardır. Yöneticiler çoğu zaman ormanın aleyhine gerçekleşen bu çatışmaların sebeplerini ortadan kaldırıp, çatışmayı yönetebilmek adına yerel insanlara bazı haklar tanımışlar veya yasaklar koymuşlardır. Ama günümüzde geline nokta bu oldukça basit ve kolaycılık olarak nitelendirilebilecek önlemlerin istenilen etkiyi gösteremediği görülebilmektedir. Şöyle ki, orman işletmesi çalışanları zamanlarının önemli bir kısmını halen bu tür çatışmalarla ilgili konulara ayırmaktadırlar ve özellikle ormancılığın yoğun olduğu bölge adliyeleri bu sorunları çözebilmek için yoğun mesai harcamaktadır.

Yönetim, bir soruna en iyi çözümü bulmak için araştırma yapmak demek değildir. İletişim sorunlarına öncelik veren, sorunların çözümü için paylaşımcı ve geniş bakış açısına sahip uygun görüş stratejilerinin geliştirildiği sürekli bir öğrenme ve müzakere etme işlemidir (Pahl-Wostl, 2002, Pahl-Wostl and Hare, 2004). Sürdürülebilir orman yönetimi için sorunların tanımlanması ve yönetimi önemlidir. Orman köylüsü-orman idaresi arasındaki mevcut çatışmalar tanımlanmalı, analiz edilmeli ve çözümüne yönelik tedbirler belirlenmelidir. Bu çalışma ile orman köylüsüne yönelik bir sosyal öğrenme işleminin uygulanarak sosyo-ekonomik, -kültürel durumun belirlenmesi yanında, orman köylüsü-orman idaresi arasındaki çatışmaların tanımlanması, analiz edilerek çatışma faktörlerinden önemlilerinin belirlenebilmesi ve çözüme yönelik önerilerin getirilebilmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Metot

Orman köylüleri ve yaylacıların bölgesel anlamda sosyoekonomik, sosyokültürel ve çatışma konusundaki farklılıklarını ortaya koymak için iki farklı yörede araştırma yapılmıştır. Bunlar, Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Giresun ili Espiye ilçesi ile Ege Bölgesi'nde yer alan Manisa ili Demirci ilçesine bağlı olan orman köyleridir (Şekil 1).

Şekil 1: Çalışma alanlarının Türkiye üzerindeki konumu.

Espiye ilçesi engebeli arazi yapısına sahip, her mevsimi bol yağışlı, yazları serin, kışları ılık geçen, nemi yüksek tipik bir Doğu Karadeniz ikliminin yaşandığı ilçedir. İklimin etkisiyle zengin bir bitki örtüsüne sahip olan yörede yerleşim birimlerinde fındık bahçeleri ve geniş yapraklı ağaçlar hâkim iken yüksek kesimlerde çam ağaçları ve kayın ormanları yer almaktadır. Espiye Orman İşletme Müdürlüğü verilerine göre genel alanı 95.493.80 ha, orman alanı ise 48.550,80 ha'dır. Ormanlık alan genel alanın yaklaşık %51'ini oluşturmaktadır. Türkmen yerleşkesi olarak bilinen Espiye'de çok fazla göç yaşanmakta ve halen bu göç devam etmektedir. Giresun iline 33 km uzaklıkta olan yöre halkının başlıca geçim kaynaklarını hayvancılık, arıcılık ve ormancılık oluşturmaktadır.

Manisa ilinde düzlüklerinde Akdeniz ikliminin karasal, yüksek kesimlerde ise İç Anadolu Bölgesi'nin karasal iklimi hâkimdir. Manisa'nın kuzey-doğusunda yer alan ve Kütahya'ya sınır komşusu olan Demirci ilçesi iklimi sert, tarım alanları kısıtlı, topografyası nedeniyle ekonomik faaliyetlerin sınırlı olduğu, önemli şehirlere uzak kalan bir yerdir. Demirci'nin olumsuz doğal koşullarının sonucu olarak gerek şehir merkezinde gerekse kırsal kesimde nüfus kayıpları yaşanmaktadır (Aydın, 2004). Manisa iline 158 km uzakta olan yörede geçim kaynağı olarak kısıtlı koşullar nedeniyle az miktarda tarım (tütün, zeytin, kiraz, hünnap) ve hayvancılık yapılmaktadır. İlçe

tanınmışlığını meşhur yün halısı yapımından kazanmaktadır. Demirci Orman İşletme Müdürlüğü verilerine göre Demirci Orman İşletme Şefliği'nin genel alanı 39.229 ha, ormanlık alanı 20.543 ha'dır. Genel şeflik alanının %52'si ormandır. Demirci Şefliği'nin ormanlarının 18.441,5 ha Kızılçam, 17.900 ha'ı Karaçam ve 3.090 ha'ı ise baltalıktır.

Çalışma iki katmanda gerçekleştirilmiştir. Birinci katmanda orman köyleri, ikinci katmanda yayla köyleri ele alınmıştır. Çalışma alanı içerisinde yer alan Giresun Espiye'de 8 orman köyünde 387 adet, 20 yayla köyünde 142 adet olmak üzere toplam 529 adet; Manisa Demirci'de 2 orman köyünde 254 adet ve 4 yayla köyünde 162 adet olmak üzere toplam 416 adet "Hanelere Yönelik Anket" adı altında bir anket çalışması uygulanmıştır. Çalışma kapsamında genelde toplam 945 adet anket katılımcılarla yüz yüze görüşme metoduyla doldurulmuştur. Bernard (1995)'a göre 30-50 arası örnek sayısı kapsamlı örneklemeler için yeterli görülmektedir.

Anket çalışması ile öncelikle yerel halkı tanıtıcı bilgilerin toplanması, çatışmanın varlığı, varsa boyutu, suç bilinci ve köylünün muhtemel çatışma konularındaki anlayışları ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Anket çalışmalarında yüz yüze görüşme yapılarak deneklere açık ve kapalı uçlu alternatif sorular sorulmuştur.

Anket sonuçları frekans tabloları halinde düzenlenerek, hem yöre hem de orman köyü-yayla köyü katmanlarında karşılaştırılarak sunulmuştur.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Demografik ve Ekonomik Yapıya Ait Bilgiler

Anket çalışmasının ilk bölümünde çalışma bölgesindeki örnek topluma ait demografik ve ekonomik bilgiler yer almaktadır. Devamında orman ve ormancılığa bakış açılarını öğrenmeyi amaçladığımız sorulara verilen cevaplara yer verilmiştir. Bu amaçlarla sorulan toplam 41 adet soru ve bu sorular sayesinde toplanan bilgiler aşağıda karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Tablo 1'de hanelerde ikamet eden erkek ve kadın birey sayısı dağılımları verilmiştir.

Tablo 1. Kadın ve erkek birey sayıları.

Birey sayısı	Erkek Birey				Kadın Birey			
	Giresun		Manisa		Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
0	0,5	7	-	-	0,3	2,1	-	-
1-3	87,6	88,7	78	85,2	93,8	93	78,3	94,4
4-6	11,9	4,2	22	14,2	5,7	4,2	21,7	5,6
7-9	-	-	-	0,6	0,3	0,7	-	-

Anket verilerine göre; haneler genellikle 1-3 arasında erkek ve kadın birey içermektedir. Manisa köy nüfusu içerisinde 4-6 arası erkek ve kadın içeren geniş aileler %20 civarında bir oranda gözlenmektedir. Gerek orman köyü gerekse yayla köylerinde aile yapısının büyük oranda çekirdek aile yapısında olduğu görülmektedir. Öğretim durumlarının belirlenmesine yönelik soruya alınan cevaplar aşağıda Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Öğrenim durumu.

Öğrenim Durumu	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	5,7	21,1	0,8	-
İlkokul	73,4	45,1	50	58,6
Ortaokul	0,3	1,4	30,3	14,2
Lise	7,8	11,3	15,7	19,8
Ön lisans	2,6	1,4	1,2	3,1
Lisans	0,3	1,4	-	1,2
Okuryazar	10,1	18,3	2	3,1

Örnek toplumu oluşturan bireylerin çoğunluğunun öğrenim düzeyi ilkökuldür. Giresun yöresinde Manisa yöresine kıyasla ortaokul ve lise mezunluğu oranları daha düşüktür. Yine Giresun yaylacılarının öğrenim durumu yayla köylerine kıyasla daha düşüktür. Giresun'un yayla köylerinde %21'lik oranla okuma yazma bilmeyen birey sayısının oranı dikkat çekicidir. Köylülerin geçim kaynaklarına ilişkin bulgular Tablo 3'te görüldüğü gibidir.

Tablo 3. Ana gelir kaynakları.

Ana Gelir	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Emekli	30,5	34,5	13,8	9,9
İşçi	30,2	11,3	10,2	13
Memur	5,4	3,5	1,2	0,6
Çiftçi	30,5	45,8	72,4	74,1
Esnaf	3,1	4,2	2	1,9
Serbest	0,3	0,7	0,4	0,6

Manisa’da yöresinde hem orman köyü hem de yaylada yaşayan bireylerin büyük çoğunluğu (%70’in üzerinde) geçimini çiftçilik yaparak sağlamaktadır. Emekli maaşı köylerde ikinci sıradaki ana gelir kaynağını oluştururken, yayla köylerinde işçilik benzer bir orana ikinci sırada yer almaktadır. Giresun yayla ve orman köylerinde Manisa yöresinden farklı olarak emekli maaşlarının da önemli geçim kaynağı olarak yer aldığı görülmektedir; çiftçiliğin payının da benzer oranlarda olduğu belirlenmiştir. Köylülerin ek gelir kaynaklarına ilişkin bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Ek gelir kaynakları.

Ek Gelir	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Çiftçilik	36,2	16,2	23,2	12,3
Ormancılık	4,1	0,7	0,8	2,5
Hayvancılık	1	4,9	20,1	20,4
Ticaret	1,3	-	-	0,6
Diğer	1,8	2,1	-	3,1
Çiftçilik +Ormancılık	0,3	-	4,3	4,3
Çiftçilik +Hayvancılık	50,6	70,4	29,1	30,9
Çiftçilik +Ticaret	1	-	0,8	-
Ormancılık+Hayvancılık	0,5	-	4,3	10,5
Ormancılık+Ticaret	0,3	-	-	-
Hayvancılık+Ticaret	-	0,7	5,5	2,5
Çiftçilik +Ormancılık+Hayvancılık	1,8	4,2	7,9	10,5
Çiftçilik +Ormancılık+Ticaret	0,3	-	-	-
Çiftçilik +Hayvancılık+Ticaret	0,8	0,7	1,6	2,5
Yok	-	-	2,4	-

Giresun köylerinde %50,6, yaylalarında %70,4 ile Manisa köylerinde %29,1 ve yaylalarında %30,9 ile çiftçilik +hayvancılık ilk sıradaki ek gelir kaynağını oluşturmaktadır. İkinci sırada ise Giresun köy ve yaylalarında çiftçilik ve Manisa köylerinde çiftçilik, yaylalarında hayvancılık gelmektedir. Bu sonuçlara şekil veren ana unsur, materyal ve metod başlığı altında değinilen yöresel iklim, arazi ve buna bağlı olarak bitki örtüsü yapısıyla ilgilidir. Köylülerin sosyal güvenceleriyle ilgili soruya verilen cevaplara ait bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Köylülerin sahip oldukları sosyal güvence.

Sosyal Güvence	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
SSK	20,2	26,1	13	10,5
BAĞ-KUR	42,9	27,5	55,1	51,9
ES	6,2	6,3	3,1	4,9
Yeşil Kart	30	32,4	7,9	18,5
Yok	0,8	7,7	20,9	14,2

Giresun ilinde sosyal güvencesi olmayan köylü sayısı %1’in altındayken en yüksek oran BAĞ-KUR sistemine dâhil olanlarda bulunmaktadır. Manisa ilinde ise köylerde yaşayanların %20,9’unun ve yayla köylülerinin %14,2’sinin herhangi bir sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Sosyal güvencesi olanlarda ilk sırayı ise köylerde %55,1 ve yaylalarda %51,9 ile BAĞ-KUR sistemine dâhil olanlar almaktadır. BAĞ-KUR oranının yüksek çıkmasında halkın çiftçilik ile uğraşmasının katkısı vardır. Köylülerin aylık harcama miktarlarına ait değerlendirmeler 250 TL’lik dilimler ele alınarak Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Geçimleri için yapabildikleri aylık harcama miktarları.

Aylık Masraf (TL)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
250 TL'den az	3,9	52,8	17,3	17,30
251-500 TL	72,6	36,6	42,9	40,10
501-750 TL	17,6	8,5	31,5	37,70
751-1000 TL	2,6	1,4	6,7	3,10
1000 TL üzeri	3,4	0,7	1,6	1,90

Tablo 6'da görüleceği üzere tüm yörelerde 750 TL'sinin üzerinde harcama yapabileceğini beyan edenler %10'un altındadır. Giresun yöresi yaylacılarının en alt gelir grubunu oluşturduğu görülmektedir. Manisa genelinin gelir durumunun ise Giresun geneline göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Köylülerin ikametgâh olarak kullandığı konutların özellikleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. İkamet edilen konutun türü.

Konut Türü	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Ahşap	12,1	59,2	49,6	63,6
Beton	22	35,2	13,8	14,8
Ahşap+Beton	64,1	4,9	36,2	21,6
Prefabrik	0,5	0,7	-	-
Diğer	1,3	-	0,4	-

Giresun orman köylüleri %64,1 oranında ahşap+beton konutlarda otururken, yayla köylüleri %59,2 oranında ahşap konutlarda oturmaktadır. Manisa yöresinde ise köylüler en yaygın şekilde köylerde %49,6 ve yaylalarda %63,6 oranında ahşap konutlarda oturmaktadır. Betonarme konut oranı Giresun yöresinde Manisa yöresine kıyasla yaklaşık iki kat daha yüksektir. Köylülerin sahip oldukları tapulu arazi miktarları incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Tablo 8. Sahip olunan tapulu arazi miktarları.

Tapulu Arazi (Dönüm)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	4,9	100	2	6,8
0-5	6,7	-	2,8	6,2
6-10	18,1	-	12,2	15,4
11-15	21,2	-	10,6	7,4
16 üzeri	49,1	-	72,4	64,2

Giresun orman köylerinde en yüksek orana sahip olan 16 dönüm ve üzeri araziye sahip olanların oranı %49,1 iken bu oran Manisa orman köylerinde %72,4'e ve yayla köylerinde %64,2'ye çıkmaktadır. Giresun yayla köylülerinin ise hiç tapulu arazisi bulunmamaktadır. Geçerli bir mülkiyet belgesi bulunmadan faydalanan araziler ile ilgili olarak Tablo 9'daki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 9. Faydalanan tapusuz arazi miktarları.

Tapusuz Arazi (Dönüm)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	18,3	100	100	66
0-5	62,8	-	-	-
6-10	12,7	-	-	11,7
11-15	1,3	-	-	2,5
16 üzeri	4,9	-	-	19,8

Tablodan görüleceği üzere Giresun yayla köylüleri ile Manisa orman köylülerinde hiç tapusuz arazi kullanımı yoktur. Giresun orman köylerinde %62,8 oranı ile en fazla 0-5 dekar araziden faydalandığı anlaşılmaktadır. Manisa yayla köylülerinde ise %19,8'lik bir kesim 16 dekar üzeri bir araziden mülkiyet belgesi olmaksızın faydalanmaktadır. Köylülerin sahip oldukları büyükbaş hayvan miktarlarına ait veriler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Büyükbaş hayvan varlıkları.

Büyükbaş Hayvan Sayısı (Adet)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	38,2	14,8	16,5	24,1
0-3	48,1	57,7	26,4	24,1
4-6	11,9	19	24,8	25,3
7-9	1,3	5,6	10,6	11,1
10 ve üzeri	0,5	2,8	21,6	15,4

Giresun köylerinde %38,2'lik kesimin hiç büyükbaş hayvanı bulunmazken, bu oran sırasıyla Giresun yayla köylerinde %14,8, Manisa köylerinde %16,5 ve Manisa yayla köylerinde %24,1 olmuştur. Hayvan sayılarının büyük oranda 0-6 arasında değiştiği belirlenmiştir. Küçükbaş hayvan sayısına ait bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Küçükbaş hayvan sayıları.

Küçükbaş Hayvan Sayısı (Adet)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	82,7	83,8	54,7	49,4
10'dan az	5,9	7	7,5	4,9
11-20	2,6	3,5	15,4	16,7
21-30	2,8	1,4	11	9,3
31-40	3,6	2,1	7,5	14,2
40 üzeri	2,3	2,1	3,9	5,6

Giresun orman ve yayla köylerinde sırasıyla %82,7 ve %83,8 hanenin hiç küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Bu oran Manisa köylerinde %54,7 ve yayla köylerinde %49,4'tür. 40'ın üzerinde küçükbaş hayvana sahip olanların oranı ise %2,1 ile %5,6 arasında değişmektedir. Köylülerin mera alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşleri Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Mera alanlarının yeterliliği.

Meralar Yeterli Mi?	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Evet	10,3	100	31,9	29
Hayır	89,7	-	68,1	71

Giresun köylerinde mera alanları yetersiz bulunurken, yayla köylerinde tamamen yeterli görülmektedir. Manisa yöresinde ise hem orman hem de yayla köyleri mera alanlarını yetersiz olarak nitelemektedir. Köylerdeki yakıt tipi ve tüketimine ilişkin bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Yakıt tipi ve tüketimi.

Isınma-Piştirme	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Odun	-	10,6	38,2	31,5
Kömür	-	-	-	0,6
Odun+Kömür	-	-	-	0,6
Odun+Tüp	100	89,4	53,5	50,6
Odun+Kömür+Tüp	-	-	8,3	16,7

Giresun orman köylüleri odun ve tüp gazı birlikte kullanırken bu oran yayla köylerinde %89,4'e düşmekte, geri kalanlar tamamen odun kullanmaktadır. Manisa yöresinde sadece odun kullanımı köylerde %38,2 iken bu oran yayla köylerinde %31,5 olmaktadır. Yine köylerde %53,5 ve yaylalarda %50,6'lık kesim odun ve tüp gazı birlikte kullanmaktadır. Hanelerin ihtiyaç duyduklarını belirttikleri odun miktarları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. İhtiyaç duyulan yakacak odun miktarları.

Odun İhtiyacı (ster)	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
5 ster ve aşağısı	5,2	83,1	9,1	1,9
6-10	69,5	16,2	30,7	19,8
11-15	22,2	-	39,4	47,5
16-20	1,3	-	18,9	25,3
21 ster ve üzeri	1,8	0,7	2	5,6

Giresun orman köylüleri ağırlıklı olarak 6-10 ster oduna gereksinim duyarken yayla köylüleri 5 ster odunu yeterli bulmaktadır. Manisa orman köylüleri 6-15 ster arasında odun tüketirken, yayla köylüleri 11-20 ster arasında odun tüketmektedir.

3.2. Orman Suç ve Cezalarına Bakış Açısı

İkinci alt başlık olarak köylülerin orman suçları ve cezalarına dair bilinç düzeylerini ve inanışlarını belirlemek için sorulan sorular ve alınan cevaplar bu kısımda ele alınmıştır. Orman suçlarının bilincinde olma dereceleri yörelere göre değerlendirilerek Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Orman suçlarına ilişkin bilgi düzeyi.

Suç Bilinci	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Hiçbirini	7	30,3	11,8	10,5
Çok Azını	79,6	55,6	25,2	30,9
Bazılarını	7,2	7,7	26,4	20,4
Çoğunu	4,1	4,9	32,7	37,7
Hepsini	2,1	1,4	3,9	0,6

Giresun yöresi ağırlıklı olarak suçların çok azını bildiğini beyan ederken, Manisa yöresi ise çoğunu bildiklerini beyan etmektedir. Elde edilen bulgulara göre Manisa yöresinde suç bilinci daha yüksektir. Yasal hak farkındalığı sorgulandığında ise Tablo 16'daki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 16. Yasal haklarına ilişkin farkındalık.

Hak Bilinci	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Hiçbirini	10,1	35,9	24,4	16,7
Çok Azını	77,5	47,2	31,1	23,5
Bazılarını	8	9,2	22,8	39,5
Çoğunu	3,6	6,3	21,3	19,8
Hepsini	0,8	1,4	0,4	0,6

Giresun orman köylüleri yasal haklardan çok azı hakkında bilgi sahibi iken, yayla köylüleri çok az ve hiçbiri şeklindedir. Manisa orman köylülerinin hak bilinci değişken olmakla birlikte yayla köylülerinin yasal haklara ilişkin farkındalığı çok azını ve bazılarını seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır. Orman suçlarına verilen cezaların ağırlıklarıyla ilgili kanaatleri de şöyledir: Giresun yöresinde verilen cezalar ağırlıklı ağır bulunurken, Manisa yöresinde çok ağır ve ağır bulunmaktadır (Tablo 17).

Tablo 17. Cezalarla ilgili kanaatler.

Cezalar	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Önemsiz	4,4	5,6	0,4	1,9
Hafif	7	11,3	4,3	4,3
Normal	19,6	19,7	19,3	16
Ağır	66,4	62,7	30,7	30,9
Çok Ağır	2,6	0,7	45,3	46,9

Niçin suç işlendiği sorusuna verilen yanıtlar Tablo 8'de verilmiştir:

Tablo 18. Suç sebepleri ile ilgili kanaatler.

Suç Sebebi	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
İhtiyaçtan	70	81	50,4	39,5
Cehaletten	27,6	14,8	41,7	40,7
İşletmeyle Uyuşmazlık	1,3	2,1	5,9	15,4
Köylüyle Uyuşmazlık	1	1,4	2	4,3
Diğer	-	0,7	-	-

Bütün yöreler suç olarak nitelendirilen faaliyetleri yapma sebeplerini ağırlıkla ihtiyaç ve cehalet kavramlarıyla açıklamışlardır. Burada dikkat çekici sonuç ise orman işletmesi ve diğer köylülerle yaşanan anlaşmazlıklardan dolayı orman suçlarının işlenebileceğinin görülmesidir. Katılımcılara göre çatışmanın suça dönüşme oranı Manisa yöresinde görece daha yüksek olmakta ve oran %15,4'e kadar çıkabilmektedir. İşlenen suçun affedilmesi durumunda suçun tekrarı olup olmayacağı hakkında sorulan soru hakkında köylülerin kanaatleri de Tablo 19'da verilmiştir:

Tablo 19. Affedilen birisinin aynı suçu tekrar işlemesi ile ilgili kanaatler.

Suçu Tekrar Etme	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Kesinlikle Yapar	7,5	9,9	12,2	21,6
Yapar	72,6	63,4	21,7	24,1
Kararsızım	7,2	14,1	11	4,9
Yapmaz	12,1	12,7	29,1	26,5
Kesinlikle Yapmaz	0,5	9,9	26	22,8

Giresun yöresi suçun tekrar işleneceği kanaatini taşıırken, Manisa yöresi köy-yayla ayrımı olmaksızın yapar ve yapmaz seçenekleri arasında benzer kanaatler belirtmişlerdir. Halkın ormana ve orman kaynaklarına bakış açısının irdelendiği anket sorusuna ilişkin verilen cevaplar aşağıda verilmiştir.

Tablo 20. Orman ekosisteminin köylü için ifade ettiği anlam.

Orman Ekosistemi Algısı	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
İş (Gelir)	1,8	2,1	3,1	13,6
Odun	40,1	57,7	14,6	13,6
Sağlık	48,6	25,4	16,1	18,5
Güzellik	4,1	12	16,5	19,8
Erozyon Önleme	3,6	0,7	19,3	17,9
Hava-Su	1,8	2,1	30,3	16,7

Her iki yöre arasında orman ekosistemi algılama oldukça farklıdır. Giresun yöresinde her iki katmanda ormanı ağırlıkla odun ve sağlık olarak algılamakla beraber, orman köylüleri öncelikle sağlık olarak, yayla köylüleri öncelikle odun olarak algılamaktadır. Manisa yöresinde ise her iki katmanda da orman ekosistemi ağırlıkla ormanın odun dışı fonksiyonları olarak algılanmaktadır. Bu algının arkasında İzmir Orman Bölge Müdürlüğü'nün yörede yaptığı fıstık çamı, ceviz, badem gibi gelir getirici tür projelerinin olumlu sonuçlar vereceği ve gelir elde edileceği inancının olduğu düşünülmektedir. Orman köylülerine "Ormanı kim koruyabilir?" sorusu sorulmuştur.

Tablo 21. Ormanın koruyucusu kimdir sorusuna ait bulgular.

Orman Koruyucusu Kimdir?	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Köylü	74,4	81	72,4	69,8
Ormancı	21,7	16,2	14,2	24,7
Jandarma	3,6	1,4	2,8	4,3
Kooperatifler	0,3	0,7	10,6	1,2
Diğer	-	0,7	-	-

Alınan cevaplar incelendiğinde ezici bir çoğunlukla tüm yörelerde kanaatin, ormanı köylünün koruyabileceği

yönündedir. Yine benzer şekilde ormancı koruyabilir diyenler ikinci sırayı oluşturmaktadır. Köylülerin orman ve ormancılıkla ilgili konularda kiminle irtibatla olduğu araştırılmıştır. Giresun yöresinde yaşayan halk ormanla ilgili sorunları ya da çatışma olduğunda köy muhtarı aracılığıyla sorunlarını çözmektedir. Orman işletmesi çalışanları ve kooperatifler kanalıyla iletişim sağlama, muhtara göre oldukça düşük kalmaktadır (Tablo 22).

Tablo 22. Orman ve ormancılıkla ilgili konularda danışılan kişiler.

Danışman	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Kooperatif Başkanı	1,3	5,6	19,7	9,9
Köy Muhtarı	83,2	71,1	55,1	43,8
Ormancılar	7,2	16,9	17,7	29,6
İşletme Şefi	8	4,2	7,5	14,8
İşletme Müdürü	0,3	2,1	-	1,9

Giresun yöresinde yaşayan halk ormanla alakalı sorunları ya da çatışmaları köy muhtarı aracılığıyla çözmektedir. Orman işletmesi çalışanları ve kooperatifler kanalıyla iletişim sağlama, muhtara göre oldukça düşük kalmaktadır.

3.3. Suç-Ceza İlişkileri ile Orman-Halk İlişkileri Arasındaki İlişkiler

Bu kısımda suç ve çatışma eksenindeki sorulara verilen cevaplara ait bulgulara yer verilmiştir. Suç ve ceza ekseninde sorulan sorulara verilen cevaplar aşağıda verilmektedir. Önce hanede orman suçlarından ceza alan kişilerin sayısı sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 23'te görülmektedir.

Tablo 23. Hanede ceza alan kişi sayısı.

Ceza Alan Kişi Sayısı	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	91,2	87,3	70,5	85,8
1	7,8	10,6	29,5	14,2
2	1	0,7	-	-
3	-	1,4	-	-

Giresun orman köylerinde %91,2, yayla köylerinde %87,3, Manisa orman köylerinde %70,5 ve yayla köylerinde %85,8 oranında hanede hiç orman suçundan ceza alan kişi bulunmamaktadır. Manisa yöresinde her aileden sadece bir kişi ceza alırken Giresun yöresinde düşüğe olsa 3 kişiye kadar çıkabilmektedir. İşlenen suçların türü incelendiğinde Tablo 24'te ayrıntıları verilen bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 24. İşlenen suçun türü.

Suç Türü	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Yok	90,7	85,9	70,5	85,8
Açma	1,8	3,5	6,3	1,2
Kesme	4,1	5,6	8,7	6,8
Nakil	1	1,4	3,1	0,6
Otlatma	1,8	2,8	2,4	4,3
İşgal	0,5	-	3,1	1,2
Sarf	-	0,7	1,6	-
Bulundurma	-	-	2,4	-
Yangın	-	-	2	-

Her iki yöre ana hatlarıyla değerlendirildiğinde açma, kesme ve otlatma suçları daha öne çıkmaktadır. Köylülerden orman işletmesi ile olan ilişkilerini tanımlamaları istenmiştir. Alınan cevaplara göre ilişkiler Giresun yöresinde genellikle iyi olarak tanımlanırken, Manisa yöresinde daha düşük oranda olmak üzere normal ve iyi olarak tanımlanmaktadır. İlişkileri yayla köylüleri daha yüksek oranlarla çok iyi olarak tanımlamışlardır (Tablo 25).

Tablo 25. Orman işletmesi ile ilişkiler.

Orman İşletmesi İle İlişkiler	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Çok Kötü	0,3	-	1,2	0,6
Kötü	1,8	2,8	7,1	2,5
Normal	5,4	6,3	48,8	24,7
İyi	89,9	84,5	38,6	59,3
Çok İyi	2,6	6,3	4,3	13

Orman işletmesi ile sorun yaşama sıklığına ilişkin cevaplar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Orman işletmesi ile sorun yaşama sıklığı.

Sorun Yaşama Sıklığı	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Her Zaman	0,3	-	0,4	-
Genellikle	1	2,1	3,9	0,6
Nadiren	0,8	0,7	35,8	34
Hiçbir Zaman	97,9	97,2	59,8	65,4

Cevaplardan anlaşıldığı üzere, Giresun yöresinde çok fazla sıklıkta sorun yaşanmazken (%2,1-2,8), Manisa yöresinde ise nadiren de olsa sorun yaşandığı (%40,2) tespit edilmiştir. Bunun gerekçesi olarak Espiye’de yerleşim birimlerinin civarları ağırlıklı olarak fındıklık alandan oluşması, Demirci yöresi yerleşim birimlerinin ise bizzat devlet ormanları içerisinde yer almasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yaşanan sorunların türü incelendiğinde ise Tablo 27’deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 27. Yaşanan sorunun türü.

Sorunun Türü	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Üretim(İş)	-	2,1	1,2	4,3
Mülkiyet	-	-	0,4	0,6
Otlatma	0,5	0,7	5,9	5,6
Odun Temini	1,6	-	24	17,9
Avlanma	-	-	3,9	3,1
Yol-Su	-	-	4,7	3,1
Yok	97,9	97,2	59,8	65,4

Giresun yöresinde sorun orman köylerinde odun temini ve otlatma, yayla köylerinde üretim ve otlatma konularında ve düşük boyuttur. Manisa yöresinde ise köylerde %24 ve yaylalarda %17,9 oranıyla odun temini konulu sorun oldukça yoğun yaşanmaktadır. Bunun dışında otlatma, avlanma ve yol-su konulu sorunlar göze çarpmaktadır. Manisa yöresinin yüksek kesimlerinde İç Anadolu Bölgesi ikliminin karasal özelliğini gösteriyor olması halkın odun tüketimi miktarını yükseltmesine sebep olduğu düşünülmektedir. Yaşanan sorunların sebebi, sorunun yönetilebilmesi açısından çok önemlidir. Bu yönde yapılan tespitler Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Yaşanan sorunun sebebi.

Sorunun Sebebi	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Personelin halkla ilişkilerinin zayıf olması.	1,8	6,3	32,3	16,7
Köylülerin ormancılık bilgilerinin yetersiz olması.	31,5	79,6	37	55,6
Personelin ormancılık bilgilerinin yetersiz olması.	3,6	9,9	13,8	9,9
Kanunlardaki yetersizlikler ve düzensizlikler.	61	3,5	11,4	9,3
Personel üzerindeki siyasi baskıların varlığı.	1,3	-	3,5	3,1
Personelin iş çeşidi ve yoğunluğunun fazlalığı.	0,8	0,7	2	5,6

Yaşanan sorunların sebebi konusunda köylülerin yaptığı yorumlar yörelere ve katmanlara göre önemli farklılıklar göstermektedir. Giresun yöresinde orman köylerinde %61 ile en yüksek sebep olarak kanunlardaki yetersizlikler ve düzensizlikler gösterilirken, yayla köylerinde %79,6 ile köylülerin ormancılık bilgilerinin yetersiz olması ilk sırayı almaktadır. Benzer biçimde Manisa yayla köylüleri de %55,6 oran ile köylülerin ormancılık bilgilerindeki

yetersizliği en etkili sebep olarak gösterirken, orman köylüleri bu sebebin yanında personelin halkla ilişkilerinin zayıflığını da sebep olarak göstermektedirler. Giresun yöresinden farklı olarak Manisa yöresinin her iki katmanında da orman işletme personelinin insan ilişkilerine yönelik bir yakınma bulunmaktadır. Yöre halkının belirttiğine göre orman işletme personelinin halkla iletişimi neredeyse yoktur. Ayrıca Demirci yöresi halkının yöreye yerleşmesi çok eski olduğu için önceki yıllarda orman kaçakçılığı suçlarından çok fazla ceza almıştır. Köylülerden orman işletmeleri ile sorunsuz bir ilişki için alınması gereken tedbirleri belirtmeleri istenmiştir. Önerileri aşağıda Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Sorun yaşanmaması için alınması gereken tedbirlerle ilgili fikirler.

Alınması Gereken Önlemler	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Orman-köylü ilişkileri iyileştirilmeli.	1	6,3	20,1	27,8
Köylülere ormancılıkla ilgili bilgiler verilmeli.	31,5	79,6	31,5	39,5
Personelin halkla ilişkileri iyileştirilmeli.	3,9	9,9	27,6	22,2
Kanun ve yasalar hazırlanırken köylünün istekleri dikkate alınmalı.	61,2	3,5	16,1	8
Personel üzerindeki her türlü baskı ve yaptırım önlenmeli.	2,3	0,7	4,7	2,5

Giresun orman köylüleri yasal mevzuat hazırlama işlemlerinde köylünün isteklerinin dikkate alınmasını öncelikli çözüm olarak görürken, yayla köylüleri ormancılıkla ilgili konularda köylülerin bilgilendirilmesini istemektedirler. Manisa yöresinde her iki katman da köylülerin bilgilendirilmesi gerekliliğini ilk çözüm yolu olarak görürken, orman işletmesi (personel)-köylü ilişkilerinin geliştirilmesini istemektedir. Orman köylülerinin avlanma ile ilişkilerini anlamak üzere sorulan sorulara alınan cevaplar aşağıda verilmektedir. Köylülerin ava gidiş sıklığı Tablo 30’da verilmektedir.

Tablo 30. Köylülerin ava gidiş sıklığı.

Ava Gidiş Sıklığı	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Hiçbir Zaman	83,7	97,9	71,7	63,6
Nadiren	12,9	1,4	24,4	29
Genellikle	3,4	0,7	3,5	5,6
Her Zaman	-	-	0,4	1,9

Manisa köylülerinin ava gitme sıklığı oranı Giresun yöresine göre daha yoğun olarak görülmektedir. Av yapma oranı Giresun yayla köylerinde %2,1’e kadar düşmektedir. Avlanan hayvan türleri de aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere değişkenlik göstermektedir.

Tablo 31. Avlanan hayvan türü.

Av Türü	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Domuz	12,1	-	12,2	14,2
Tavşan	-	-	11,4	17,3
Keklik	-	-	4,7	4,9
Alabalık	4,1	2,1	-	-
Yok	83,7	97,9	71,7	63,6

Giresun orman köylüleri ile Manisa orman ve yayla köylerinde domuz avı ortak av hayvanı olarak görülmekte iken, Giresun yayla köylüleri sadece alabalık avı yapmaktadırlar. Yine Giresun yöresinde tavşan ve keklik avı yapılmamaktadır. Keklik ve tavşan darı ve buğday olan yörelerde sıkça görülen hayvan türleridir. Karadeniz yöresinde buğday, arpa vs. ekimi yok denecek kadar az olduğu için maalesef bu hayvan türleri bulunmamaktadır. Av yapma gerekçeleri sorulduğunda ise Tablo 32’deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 32. Avlanmanın gerekçesi.

Avlanma Amacı	Giresun		Manisa	
	Köy (%)	Yayla (%)	Köy (%)	Yayla (%)
Koruma	12,1	-	12,2	14,2
Beslenme	4,1	2,1	16,1	22,2
Yok	83,7	97,9	71,7	63,6

Giresun orman köylerinde yapılan avcılığın $\frac{3}{4}$ 'ü gerekçesini koruma oluştururken ve $\frac{1}{4}$ 'i gerekçesini beslenme oluşturmaktadır, yayla köylerinde alabalık avcılığı sadece beslenme amacıyla yapılmaktadır. Manisa yöresinde her iki katmanda da beslenme birincil amaç iken, orman köylerinde avlanma gerekçesinin yaklaşık %43'ü, yayla köylerinde yaklaşık %37'si koruma amaçlı olarak yapılmaktadır.

3.4. Yaylacılara Ait Bilgiler

Her iki yörede yaylalarda yaşayan halka yönelik yapılan anketlerden elde edilen bulgular bu konu başlığı altında verilmiştir. Genellikle mevsimlik bir yerleşim olan yaylacılık aktivitesi için gelenlerin birincil ikametlerinin belirlenmesi amacıyla bir soru sorulmuştur. Sorulan sorulara alınan yanıtlar Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33. Yaylaya geliş yeri.

Asıl İkamet Yeri	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Köy	82,4	93,8
İlçe	12,7	6,2
İl	2,1	-
Şehir dışı	2,8	-

Manisa yöresi yaylacılarının tamamına yakını köylerden ve çok azı ise ilçeden gelirken, Giresun yöresi yaylacılarının %2,1'i il ve %2,8'i başka illerden gelmektedir. Geri kalanları köy baskın olmak üzere köy ve ilçelerden gelmektedir. Geliş amaçlarına bakıldığında ise: Giresun yöresinde otlatma baskın amaç olarak görülürken tatil-dinlenme amacıyla gelenler ise %31'lik bir kesimi oluşturmaktadır. Manisa yöresinde ise tatil-dinlenme %5,6 gibi düşük bir oranda kalırken asıl amacın geçim kaynağı sağlamak olduğu görülmektedir (Tablo 34).

Tablo 34. Geliş amacı.

Geliş Amacı	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Otlatma	59,2	19,8
Tatil-Dinlenme	31	5,6
Geçim Kaynağı	6,3	71
Gelenekleri Sürdürme	3,5	3,7

Yaylacıların konakladıkları mekânların sorulması üzerine alınan cevaplar Tablo 35'te verilmiştir:

Tablo 35. Yaylada konaklanan mekân.

Konaklama Yeri	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Kendi Konutunda	93,7	24,1
Akrabamın Konutunda	4,2	5,6
Çadırdı	0,7	70,4
Diğer	1,4	24,1

Giresun yaylacıları baskın olarak kendi konutlarında ikamet ederken, Manisa yaylacıları esas olarak geçici barınaklarda barınmaktadır. Yaylalara gelen köylülerin ikamet süreleri derlenerek Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36. Yaylada ikamet süresi.

Kalış Süresi	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
1 aydan az	1,4	0,6
1 ay	3,5	4,9
2 ay	18,3	37,7
3 ay	50,7	34,6
3 aydan fazla	26,1	22,2

Giresun yöresinde köylülerin %76,8'i, Manisa yöresinde ise %56,8'i yaylada 3 ay ve daha fazla ikamet etmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde Giresun yöresi daha uzun süre yaylada kalmaktadır. Bu farklılığın ana nedeni olarak iklim koşullarının etkisiyle hava sıcaklığındaki aylık değişimler ve kültürel farklılıklar gösterilebilir. Manisa ili Giresun'a göre karasal iklimin yaşandığı bir yöredir. Yaylalarda köylülerin kendi aralarında yaşadıkları sorunlar sorgulanmıştır.

Tablo 37. Komşularla sorun yaşama sıklığı.

Sorun Yaşama Sıklığı	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Her Zaman	2,8	-
Genellikle	0,7	1,2
Nadiren	1,4	38,9
Hiçbir Zaman	95,1	59,9

Giresun yöresinde sorun yaşanma sıklığı %5'in altındayken, Manisa yöresinde bu oran %40,1'e ulaşmaktadır. Soruna sebep olan konular değerlendirildiğinde Tablo 38'de görülen hususlar öne çıkmaktadır.

Tablo 38. Komşularla yaşanan sorunun sebebi.

Sorunun Sebebi	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Mülkiyet	0,7	7,4
Otlatma	2,1	19,1
Katı Atıklar(Çöpler)	0,7	4,9
Yol-Su	0,7	9,3
Yok	95,8	59,3

Giresun ve Manisa yörelerinde asıl sorun otlatma kaynaklı iken, Manisa yöresinde yol-su, mülkiyet ve atık kaynaklı sorunlar da önemli oranlara sahip görülmektedir. Köylülerin yaylaların önemli sorunları hakkındaki kanaatleri alınmıştır.

Tablo 39. Yaylalardaki öncelikli sorunlar hakkındaki kanaatler.

Öncelikli Sorun	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Kontrolsüz Yapılaşma	7	16,7
Kanalizasyon	10,6	9,3
Katı Atıklar(Çöpler)	2,8	27,8
Mülkiyet	2,1	13,6
Yol-Su	77,5	32,7

Giresun yöresinde baskın olarak yol-su sorunu olduğu ve bunu kanalizasyon sorununun takip ettiği görülmektedir. Manisa yöresinde de yol-su en büyük sorun olarak görülürken katı atıklar, kontrolsüz yapılaşma, mülkiyet ve atık sorunu da önemli oranlarda görülmektedir. Köylülerin yaylalara betonarme yapı yapılması istekleri değerlendirildiğinde ise aşağıdaki Tablo 40'daki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 40. Yaylalara betonarme yapı yapılmasını destekliyor musunuz?

Betonlaşmaya Destek	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Kesinlikle Destekliyorum	3,5	33,3
Destekliyorum	26,8	30,9
Kararsızım	7	4,3
Desteklemiyorum	54,9	22,2
Kesinlikle Desteklemiyorum	7,7	9,3

Betonarme yapılaşmanın Giresun yöresinde ağırlıkla desteklenmediği görülürken, Manisa yöresinde yoğunlukla desteklendiği anlaşılmaktadır. Yukarıda yer alan Tablo 35'de Manisa yöresindeki katılımcıların %70'i yaylada konaklama yeri olarak çadırı kullandıklarını belirtmişlerdir. Manisa yöresinin yüksek kesimlerinde karasal iklimin yaşandığı göz önüne ele alındığında soğuğa daha dayanıklı olan betonarme yapıyı desteklemeleri kaçınılmazdır. Köylülere son olarak yaylaların turizme açılması hakkındaki görüşleri sorulmuştur.

Tablo 41. Yaylaların turizme açılması hakkındaki görüşünüz nedir?

Turizme Destek	Giresun Yayla (%)	Manisa Yayla (%)
Kesinlikle Desteklemiyorum	0,7	15,4
Desteklemiyorum	10,6	22,8
Kararsızım	4,2	11,1
Destekliyorum	65,5	25,9
Kesinlikle Destekliyorum	19	24,7

Her iki yöre de ağırlıklı yaylaların turizme açılmasını desteklerken, Manisa yöresinde destek oranı daha düşük kalmaktadır. Manisa yöresinde halk konargöçer şeklinde yaylalarını kullanırken, Giresun yöresinde yaylalarda kalıcı konutlar söz konusudur. Giresun yöresinde yayla şenliklerinin yapılması ve buna bağlı olarak turizme yatkinlik oranı daha yüksektir.

4. Sonuç ve Öneriler

Sosyo-ekonomik ve -kültürel durumu ortaya koyma ve çatışma analizi bir sosyal öğrenme işlemidir. Çatışma durumlarının analizinde mevcut durum ve insan birlikte ele alınır. Bu analiz sonucunda çatışma yönetimi için kullanışlı, anahtar sonuçların bulunabilmesi amaçlanır. Çatışma nedenlerinin ve çözümlerinin belirlenmesi, orman kaynaklarının sürdürülebilir ve katılımcı yönetiminde önkoşul olarak kabul edilir (Barlı vd., 2006). Kısaca, “doğal kaynaklara erişim ve kullanma konularında mevcut farklı görüşlerle ilgili devlet ve çıkar- ilgi gruplarının birlikte karar vermesi” olarak tanımlanabilecek (Castro and Nielsen, 2001) co-management faaliyetlerinin anlaşılmasında ve dizaynında ise bu çalışmalar anahtar rol oynamaktadır (Yasmi, 2003). Çalışmada bu doğrultuda insan ve mevcut durum birlikte ele alınmış ve öncelikle orman köylerinde yaşayan insan unsuru tanınmaya, daha sonra çatışma sebebine dönüşen etkileri ve bunun nedenleri anlaşılmasına çalışılmıştır. Yani, tanımlama-analiz-çözüm sıralamasıyla hareket edilmek istenmiştir.

Her bir yörenin sahip olduğu iklimi, topografyası, yetişme ortamı, kültürü farklıdır ve bu unsurların tamamı doğal olarak yöre halkının sosyal, ekonomik ve kültürel yapısında da farklılıklar oluşturmaktadır. Bu farklılıkların etkileri orman-halk ilişkileri ve çatışmalarına da yön vermektedir. Ayrıca orman işletme personelinin halka yaklaşım şekli çok önemlidir. Ormancılık çalışanlarının orman köylüsüne bakış açıları ve yaklaşımları bu noktada çok önemlidir. Asırlardır orman ekosisteminin tam ortasında yaşayan, ülke olanaklarına en son ulaşabilen, ülkenin en fakir ve en eğitimsiz kesimlerinden birini temsil eden orman köylüleri, orman ekosistemini oluşturan bir unsur olarak mı kabul edilecektir, yoksa ormanın kenarında veya içinde yaşayıp orman üzerinde negatif dışsallıkları olan bir grup olarak mı algılanıp, varlıklarını devam ettireceklerdir? Bu iki anlayış kuşkusuz planlamaya farklı şekillerde yansacaktır. Şu ana kadar ki uygulamalar, ikinci anlayışı temsil etmektedir. Bu nedenle, ormanların yönetilmesinde “topluma rağmen” yapılan uygulamaların yerini “toplumla birlikte” anlayışına bırakması gerekmektedir. Çalışmamızdan görüldüğü üzere yörelere göre farklılıklar taşımakla beraber orman köylülerinin orman ekosistemlerinin sağladığı faydalardan yerli yerince faydalanamadıkları, orman işletmesi ve orman köylüleri arasında karşımıza suç olarak çıkan çatışmaların varlığının bulunduğu anlaşılmaktadır. Anlaşmazlıkların suça dönüşmesi açıkça görüldüğünden, bu çatışmaların yönetilmesi gerçekçi bir doğal kaynak yönetimi için zorunlu görünmektedir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve diğer konumlarda yaşayan vatandaşlarla aynı haklara sahip olan bu insanların da talep ve beklentileri planlamalarda amaç ve amaç gruplarında yerlerini alabilmelidir. Mutlaka kendilerine bazı haklar ve ayrıcalıklar tanınmıştır ama bu tanınan ayrıcalıklar bir çatışma yönetimi biçimi olmaktan oldukça uzaktır.

Orman köylüsü ve orman idaresi arasında yaşanan çatışmaların ortaya çıkardığı fiili durum, sürdürülebilir orman yönetimi tanımı ve Türkiye ulusal ormancılık amaçları ile çelişmektedir. Bu durum yapılan planların uygulama başarısını muhtemelen önemli ölçüde düşürecektir. Dolayısı ile çatışma yönetimi bir önkoşul olarak önümüzde durmaktadır. Yeterli olmasa da, bu ve daha önce yapılmış çalışmalar çatışma yönetimi konularında anahtar veriler sağlamaktadır. Konu ulusal boyutta ele alınarak orman köylüsü-orman idaresi arasındaki çatışmanın giderilmesi veya önemli ölçüde azaltılması mümkündür. Kaldı ki, çatışma sebeplerinin tamamına yakını geçimlik suçlarla ilgilidir. Bu noktada şu tespitlerin yapılması zorunludur: “Orman köylüsü geçinmek için orman ekosistemine muhtaçtır. Yasal suç olan faaliyetler yerel kültürde suç kabul edilmemekte ve yerel insanlar bunu yapmaktan herhangi bir rahatsızlık duymamaktadır. Manisa örneğinde görüldüğü üzere, sadece orman işletmesi-orman köylüsü arasındaki iletişimsizliği gidermek dahi önemli bir çatışma yönetimi aracı olabilecektir.

Türkiye çeşitli özellikleri itibarıyla bölgesel ve yöresel anlamda farklılık gösteren toplumların yaşadığı etnik zenginliğe sahip bir ülkedir. Aynı bölgenin illeri, ilçeleri, hatta köyleri bile birbirinden farklı ekonomik, sosyal ve kültürel yapıya sahiptir. Bu nedenle bu tarz çalışmalar ve projeler diğer yörelerde de yapılarak benzerlik ve farklılıklar ortaya konmalı, çatışmaya sebep olan unsurlar açıklanmaya ve çözümlenmeye çalışılmalı, böylece gerçek anlamda katılımcı ve şeffaf bir plan anlayışı ile orman amenajman planları yapımına katkı sağlanmaya çalışılmalıdır.

Kaynaklar

1. Aydın İ (2004). Demirci İlçesi'nin Ekonomik Yapısı. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bölgesel Coğrafya ABD, 266 s.

2. **Barlı Ö, Başkent E Z, Türker M F, Gedik T (2006).** Analytical Approach for Analyzing and Providing Solutions for The Conflicts Among Forest Stakeholders Across Turkey. *Forest Policy and Economics*, 9: 219-236.
- Bernard, H.R. 1995. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. 2'nd Edition, Altamira Press, Oxford, England.
3. **Castro A F, Nielsen E (2001).** Indigenous people and Co-management: İmplications for Conflict Management. *Environmental Science & Policy*, 4: 229-239.
4. **Deloges C, Gauthier M (1997).** Community Forestry and Forest Resource Conflicts:An Overview. XI World Forestry Congress , P.4, Antalya.
5. **FAO (2000).** Conflict and Natural Resource Management. 20 pp., Rome, Italy.
6. **Hellstrom E (2001).** Conflict Cultures: Qualitative Comperative Analysis of Environmental Conflicts in Forestry. *Silva Fennica*, 2: 1-109.
7. **Günşen H B (2006).** Batı Karadeniz Bölgesindeki Ormancılık Kooperatiflerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 107 s.
8. **Margerum R D (2001).** Organizational Commitment to Integrated and Collborative Management: Matching Strategies to Constraints. *Environmental Management*, 28 (4): 421-431.
9. **Pahl-Wostl C (2002).** Participative and Stakeholder-Based Policy Design and Modeling Processes. *Integrated Assessment*, 3 (1): 3-14.
10. **Pahl-Wostl C, Hare M (2004).** Processes of Social Learning in İntegrated Resources Management. *J. Community Appl. Soc. Psychol.*, 14: 193-206.
11. **Pendzich C, Thomas G, Wohlgenant T (1994).** The Role of Alternative Conflict Management in Community Forestry. *Forests, Trees and People Programme. Phase II. Working Paper no: 1-September 1994.* FAO.
12. **Solmaz E (2007).** Orman Köylülerinin Kalkınmasına Yönelik Uygulanan Politikaların Yoksulluk Düzeyi ve Orman Kaynaklarının Kullanımına Etkisi Muğla Örneği. Doktora Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Muğla, 257 s.
13. **Yasmi Y (2003).** Understanding Conflict in The Co-Management of Forests: The Case of Bulungan Research Forest. *International Forestry Review*, 5 (1): 38-44.